

Úvodní slovo

Problematika jednání dnešní konference - památky středověké architektury ve světle archeologických výzkumů - a archeologie městských historických jader patří již více než deset let do komplexu hlavních úkolů Okresního střediska památkové péče a ochrany přírody v Olomouci. Toto pracoviště se původně zabývalo pouze ochranou kulturních památek jako odbornou činností. K tomuto úkolu přistoupila počátkem sedmdesátých let nutnost věnovat se odborně ochraně přírody, stavební obnově kulturních památek, investorské činnosti na objektech, které středisko spravuje. Pracoviště historické archeologie vzniklo jako jedno z oddělení střediska po vzájemné dohodě Okresního národního výboru v Olomouci a Archeologického ústavu akademie věd v Brně jako odborné zařízení, které zajišťuje záchranné předstihové archeologické výzkumy, zejména pak na území historických jader měst v okrese, a tak pomáhá plnit úkoly státní kulturní politiky v našem městě a okrese. Prováděním, vyhodnocováním, zpracováním a publikací výsledků těchto archeologických výzkumů přispívá naše pracoviště k poznávání a pravdivé interpretaci historického vývoje města a regionu a k potlačování nesprávných názorů. Prohlubování vědeckého světového názoru a upevňování principů socialistického vlastenectví i proletářského internacionalismu je v archeologické práci při studiu a zkoumání nejstarších počátků osídlení měst velmi významné, zejména při zjišťování jejich staroslovanských počátků. Úspěšné výzkumy odkryly hmotná svědectví pobytu nejstarších Slovanů na území města Olomouce, a to již v 6. století našeho letopočtu, kulturní vrstvy a předměty z 9. století rozhodly dlouholetou diskusi o významu Olomoucká v době říše Velkomoravské. Výsledky archeologické činnosti střediska, o jejichž významu a hodnocení zde bude ještě hovořeno, dovolily rekonstruovat sídlištní dějiny města a jeho okolí od počátku jeho osídlení, až po středověk. Tím se podařilo vědecky vyvrátit starou teorii o počátcích zdejšího osídlení pod germánským hradem na Michalském návrší a nahradit ji věrohodným předpokladem o vývoji na domácích, slovanských základech. Tlak podniků, které zajišťují investiční výstavbu v historické zástavbě města byl hlavním podnětem pro kapacitní růst tohoto pracoviště, které se muselo často vyrovnávat v nejkratších lhůtách s náročnými výzkumy, náročnými technicky, koordinačně i kapacitně, zato však z odborného hlediska neobyčejně produktivními a efektivními. Snad poprvé na území moravských krajů se nám podařilo uvést do praxe požadavek využití archeologických metod pro potřebu památkové péče tak, jak to předpokládá komplex platných právních norem. Naše zkušenosti, opírající se o odbornou podporu a záštitu Archeologického ústavu akademie věd v Brně, zejména tak štědrě poskytovanou jejím ředitelem soudruhem akademikem Poulíkem, prokazují oprávněnost tohoto opatření. Za uplynulých dvanáct let nashromáždilo naše archeologické pracoviště množství cenných poznatků, zejména o středověké architektuře, ať obytné, pevnostní, sakrální, tak o technických a výrobních zařízeních, o jejich zakládání apod. Za tuto dobu bylo provedeno celkem n velkoplošných výzkumů

a 63 drobných záchranných akcí. V kombinaci s poznatky umeleckohistorickými a stavebními, které byly získány povrchovými průzkumy Státního ústavu pro rekonstrukci památkových měst a objektů, i další činností naší organizace, vzniká dokumentační forma památek středověké architektury nové kvality a na zcela nové úrovni. V důsledku toho se uskutečňuje 17. archeologická konference právě zde v Olomouci, proto jsme přivítali také její tématické zaměření.

Vážíme si toho, že můžeme mezi námi přivítat představitele archeologických i dalších vědních oborů, zabývajících se touto tematikou a věříme, že toto významné mezioborové jednání přispěje rozvoji vědy, rozvoji naší socialistické kultury. Proto přeji našemu jednání hodně úspěchů v řešení odborných otázek, ještě jednou vás všechny co nejupřímněji vítám u nás v Olomouci a zahajuji tímto úvodem jednání konference.

JOSEF ŠEFČÍK,

*ředitel Okresního střediska
státní památkové péče
t ochrany přírody v Olomouci*